

Datum van inontvangstneming : 03/04/2025

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-142/25 – 1

Zaak C-142/25

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

18 februari 2025

Verwijzende rechter:

Oberster Gerichtshof (Oostenrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

11 februari 2025

Verzoekende partij:

LF

Verwerende partij:

Pensionsversicherungsanstalt

[OMISSIS]

Het Oberste Gerichtshof (hoogste rechterlijke instantie, Oostenrijk; hierna: „verwijzende rechter”) heeft als rechter in *Revision* in arbeids- en socialezekerheidszaken [OMISSIS] in de socialezekerheidszaak van verzoekende partij LF (hierna: „verzoekster”) [OMISSIS], tegen verwerende partij Pensionsversicherungsanstalt (pensioenverzekeringsinstelling; hierna: „verweerster”), [OMISSIS] Wenen (Oostenrijk), [OMISSIS] betreffende de vaststelling van verzekeringstijdvakken, in de procedure over verzoeksters buitengewoon beroep in *Revision* tegen het arrest van het Oberlandesgericht Wien (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Wenen, Oostenrijk) als

appelrechter in arbeids- en socialezekerheidszaken van 28 mei 2024, GZ 7 Rs 109/23k-15, waarbij de beslissing van het Landesgericht St. Pölten (rechter in eerste aanleg St. Pölten, Oostenrijk) als rechter in arbeids- en socialezaken van 14 september 2023, GZ 26 Cgs 93/23i-9, is gewijzigd, tijdens een gesloten zitting de volgende

beslissing

gegeven:

I. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt krachtens artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1. Moet artikel 44, lid 2, eerste volzin, eerste zinsnede, van verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels aldus worden uitgelegd dat de op grond van titel II van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels bevoegde lidstaat kinderopvoedingstijdvakken uit hoofde van zijn wetgeving in het algemeen niet in aanmerking neemt of deze slechts in concrete gevallen niet in aanmerking neemt?
2. Moet artikel 21 VWEU aldus worden uitgelegd dat de lidstaat die verantwoordelijk is voor de toekenning van een ouderdomspensioen, in het geval dat niet is voldaan aan de voorwaarden van artikel 44, lid 2, van verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 – namelijk **a.** dat in deze lidstaat, al dan niet in loondienst, werkzaamheden zijn uitgeoefend op het tijdstip waarop de inaanmerkingneming van het kinderopvoedingstijdvak voor het kind in kwestie aanving en **b.** dat de op grond van titel II van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels bevoegde lidstaat geen kinderopvoedingstijdvakken in aanmerking neemt – maar de betrokkene zowel vóór als na de kinderopvoedingstijdvakken, op grond van werkzaamheden in de lidstaat die het pensioen moet toekennen verzekeringstijdvakken heeft vervuld, verplicht is om de kinderopvoedingstijdvakken in aanmerking te nemen ondanks dat de betrokkene na het einde van de kinderopvoedingstijdvakken ook in een derde lidstaat verzekeringstijdvakken heeft vervuld op grond van al dan niet in loondienst uitgeoefende werkzaamheden?

II. [OMISSIS] [procedurele uiteenzettingen]

Motivering:

I. Voorwerp van de procedure en feiten

- 1 Verzoekster is geboren in 1963. Tussen 1 november 1980 en 30 april 1984 vervulde zij in Oostenrijk 30 premiemaanden in de verplichte verzekering op grond van werkzaamheden (gedurende haar leertijd en in loondienst) en vervolgens tot 30 september 1984 gelijkgestelde tijdvakken van vijf maanden.
- 2 Op 23 juli 1984 is verzoeksters eerste zoon in Oostenrijk geboren. Tot 30 april 1985 waren verzoekster en haar zoon in Oostenrijk ingeschreven. Zij heeft zich in deze periode uitsluitend aan de kinderopvoeding gewijd.
- 3 In mei 1985 verhuisde zij met haar zoon naar haar echtgenoot in het Koninkrijk België (hierna: „België”), waar op 15 maart 1986 haar tweede zoon is geboren. Verzoekster heeft in België niet gewerkt en tot 1993 uitsluitend haar kinderen opgevoed. In deze periode vervulde zij geen (sociale) verzekeringsmaanden en ontving zij ook geen uitkeringen op grond van kinderopvoeding of kinderverzorging. Hoewel in België voor de berekening van het ouderdomspensioen kinderopvoedingstijdvakken principieel in aanmerking kunnen worden genomen, is dit bij verzoekster niet gebeurd.
- 4 In 1993 ging zij in Duitsland (als grensarbeider) werken. Zij oefende de werkzaamheden tot 2013 uit en vervulde 240 Duitse premiemaanden in de verplichte verzekering op basis van een arbeidsovereenkomst.
- 5 Sinds april 2013 woont verzoekster weer in Oostenrijk en vervulde zij tot 1 mei 2023 nog eens 120 premiemaanden in de verplichte verzekering.

II. Unierechtelijke grondslagen

- 6 Verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (hierna: „verordening nr. 987/2009”)

„Artikel 44

Inaanmerkingneming van tijdvakken voor kinderopvoeding

(1) Voor de toepassing van dit artikel wordt onder ‚tijdvak van kinderopvoeding’ verstaan een tijdvak dat op grond van de pensioenwetgeving van een lidstaat wordt meegeteld of dat recht geeft op een aanvulling op het pensioen met kinderopvoeding als expliciete reden, ongeacht volgens welke methode dit tijdvak wordt berekend en ongeacht of het tijdvak tijdens de kinderopvoeding wordt verdiend dan wel met terugwerkende kracht wordt erkend.

(2) Indien op grond van de wetgeving van de op grond van titel II van de basisverordening bevoegde lidstaat geen kinderopvoedingstijdvak in aanmerking

wordt genomen, blijft het orgaan van de lidstaat waarvan de wetgeving overeenkomstig titel II van de basisverordening op de betrokkene van toepassing was omdat deze aldaar, al dan niet in loondienst, werkzaam was op het tijdstip waarop op grond van die wetgeving de inaanmerkingneming van het kinderopvoedingstijdvak voor het kind in kwestie aanving, verantwoordelijk voor de inaanmerkingneming van dat tijdvak als tijdvak van kinderopvoeding op grond van de door dat orgaan toegepaste wetgeving, alsof de kinderopvoeding op het grondgebied van de desbetreffende lidstaat had plaatsgevonden.

(3) Lid 2 geldt niet indien de wetgeving van een andere lidstaat wegens een al dan niet in loondienst uitgeoefende werkzaamheid op de betrokkene van toepassing is of wordt.

III. Nationaal recht

- 7 1. Allgemeines Pensionsgesetz (algemene pensioenwet: hierna: „APG”):

„Ouderdomspensioen, recht

§ 4 (1) Een verzekerde die de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt (normale pensioengerechtigde leeftijd), heeft recht op een ouderdomspensioen indien hij vóór de peildatum [...] ten minste 180 verzekeringsmaanden uit hoofde van deze of een andere federale wet heeft vervuld, waarvan ten minste 84 maanden op grond van een uitgeoefende werkzaamheid (minimumverzekeringstijdvak).”

„§ 16 [...] (3a)

Voor het vervullen van het minimumverzekeringstijdvak als bedoeld in § 4, lid 1, worden gelijkgestelde tijdvakken van kinderopvoeding in de zin van § 227a ASVG [...] die vóór 1 januari 2005 zijn vervuld, eveneens als verzekeringsmaanden beschouwd.

[...]

(6) In afwijking van § 4, lid 1, wordt de pensioengerechtigde leeftijd voor vrouwen die vóór 1 januari 2024 de leeftijd van 60 jaar bereiken, vastgesteld overeenkomstig § 253, lid 1, ASVG.”

- 8 2. Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (algemene socialeverzekeringswet; hierna: „ASVG”):

„Verzekeringstijdvakken

§ 224 Onder verzekeringstijdvakken worden begrepen de in § 225 en § 226 vermelde premietijdvakken en de in § 227, § 227a, § 228, § 228a en § 229 vermelde gelijkgestelde tijdvakken.”

„Gelijkgesteld tijdvak van opvoeding voor de periode vanaf 31 december 1955 tot 1 januari 2005

§ 227a. 1) Als gelijkgesteld tijdvak voor de periode vanaf 31 december 1955 tot 1 januari 2005 geldt bovendien in de tak van de pensioenverzekering waarin het laatste voorafgaande premietijdvak is vervuld of, bij gebreke daarvan, waarin het eerste daaropvolgende premietijdvak is vervuld, ten aanzien van een verzekerde die zijn kind (lid 2) daadwerkelijk en hoofdzakelijk heeft opgevoed, het tijdvak van de opvoeding op het nationale grondgebied gedurende een periode van ten hoogste 48 kalendermaanden, te rekenen vanaf de geboorte van het kind. Bij een meerlingengeboorte wordt die termijn verlengd tot 60 kalendermaanden.

(2) Als kind in de zin van lid 1 wordt beschouwd:

1. de kinderen van de verzekerde;

[...]

(3) Indien vóór het verstrijken van de termijn van 48 kalendermaanden opnieuw een kind wordt geboren [...], dan duurt deze termijn slechts tot deze volgende geboorte [...].”

„Vaststelling van tijdvakken van verzekering en van zware arbeid

§ 247 (1) Het tot uitkering bevoegde orgaan voor de pensioenverzekering moet de verzekeringstijdvakken die volgens de Oostenrijkse wetgeving in aanmerking moeten worden genomen vaststellen, wanneer de verzekerde daarom verzoekt. Voor het verzoek en de vaststelling van de uitkeringsbevoegdheid moet § 223, lid 2, overeenkomstig worden toegepast.”

„Ouderdomspensioen

§ 253 (1) Recht op ouderdomspensioen hebben mannen na het bereiken van de leeftijd van 65 jaar (normale pensioenleeftijd), vrouwen na het bereiken van de leeftijd van 60 jaar (normale pensioenleeftijd) [...].”

IV. Argumenten en conclusies van partijen:

- 9 Verzoekster heeft verweerster verzocht om vaststelling van haar verzekeringstijdvakken overeenkomstig § 247, lid 1, ASVG.
- 10 Bij besluit van 15 mei 2023 stelde verweerster op het tijdstip van vaststelling (1 mei 2023) ten aanzien van verzoekster in totaal 162 verzekeringsmaanden vast die uit hoofde van de Oostenrijkse wetgeving waren vervuld (waarvan 115 premiemaanden op grond van werkzaamheden). Hieronder vallen slechts de maanden oktober 1984 tot en met april 1985 als gelijkgestelde tijdvakken van opvoeding.

- 11 Tegen dat besluit heeft verzoekster beroep ingesteld en zij vordert dat ook de maanden mei 1985 tot en met maart 1990 als gelijkgestelde tijdvakken van opvoeding worden vastgesteld.
- 12 Verweerster voert daarentegen aan dat buitenlandse tijdvakken van kinderopvoeding volgens artikel 44, lid 2, van verordening nr. 987/2009 niet in aanmerking kunnen worden genomen, omdat de opvoeding vanaf mei 1985 in België heeft plaatsgevonden en dus in een lidstaat die principieel voorziet in de inaanmerkingneming van kinderopvoedingstijdvakken. Evenmin kunnen kinderopvoedingstijdvakken op grond van artikel 21 VWEU in aanmerking worden genomen omdat gelet op het feit dat verzoekster jarenlang werkzaamheden uitoefende in Duitsland, er geen sprake (meer) is van een „voldoende nauwe band” met Oostenrijk.

V. Voorafgaande procedure

- 13 De rechter in eerste aanleg heeft het beroep gegrond verklaard. Aan de voorwaarden van artikel 44, lid 2, van verordening nr. 987/2009 is voldaan, omdat België tijdvakken van kinderopvoeding (in het concrete geval) niet in aanmerking heeft genomen. Het weigeren van de inaanmerkingneming is tevens in strijd met artikel 21 VWEU omdat zonder de verhuizing naar België alle kinderopvoedingstijdvakken uit hoofde van de Oostenrijkse wetgeving in aanmerking zouden zijn genomen.
- 14 De appelrechter heeft het beroep daarentegen verworpen. De inaanmerkingneming van de tijdvakken van opvoeding van de eerste zoon in België is uitgesloten omdat België kinderopvoedingstijdvakken principieel in aanmerking neemt. De tijdvakken van opvoeding van de tweede zoon worden niet in aanmerking genomen omdat hij niet in Oostenrijk is geboren. Verzoekster kan zich tevens niet beroepen op artikel 21 VWEU omdat zij niet uitsluitend in Oostenrijk werkzaamheden heeft uitgeoefend.
- 15 Tegen deze beslissing heeft verzoekster bij de verwijzende rechter beroep in *Revision* ingesteld en vordert haar beroep gegrond te verklaren.
- 16 Verweerster verzoekt om bevestiging van de beslissing van de appelrechter.

VI. Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

1. Algemeen

- 17 Uit artikel 97 van verordening nr. 987/2009 en artikel 91 van verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (hierna: „verordening nr. 883/2004”) blijkt dat deze verordeningen op het tijdstip van uitvaardiging van het bestreden besluit van verweerster (te weten 15 mei 2023) reeds in werking

waren getreden. Volgens de verwijzende rechter zijn zij daarom *ratione temporis* toepasselijk in het onderhavige geval (arrest van 19 juli 2012, [REDACTED] C-255/10, EU:C:2012:475, punten 26 en verder).

- 18 In de procedure staat tevens vast dat niet is voldaan aan het vereiste van artikel 44, lid 3, van verordening nr. 987/2009, omdat verzoekster in België, dus de lidstaat waar zij haar kinderen heeft opgevoed, nooit al dan niet in loondienst werkzaam was (zie Panhölzl in *Mosler/Müller/Pfeil*, SV-Komm § 227a ASVG, punt 54).

2. Eerste vraag

- 19 Opdat overeenkomstig artikel 44, lid 2, van verordening nr. 987/2009 Oostenrijk in het onderhavige geval de door verzoekster in België vervulde tijdvakken van kinderopvoeding in aanmerking zou kunnen nemen, moet volgens de rechtspraak van het Hof aan drie cumulatieve voorwaarden zijn voldaan: ten eerste, de tijdvakken van kinderopvoeding worden niet in aanmerking genomen op grond van de Belgische wetgeving; ten tweede, de Oostenrijkse wetgeving is eerder van toepassing geweest op verzoekster omdat zij in Oostenrijk, al dan niet in loondienst, werkzaam was en, ten derde, de Oostenrijkse wetgeving is van toepassing gebleven op verzoekster omdat zij aldaar werkzaam was op het tijdstip met ingang waarvan op grond van de Oostenrijkse wetgeving het tijdvak van kinderopvoeding voor het kind in kwestie in aanmerking is genomen [recent arrest van 22 februari 2024, *Deutsche Rentenversicherung Bund*, C-283/21, EU:C:2024:144, punt 34 (hierna: „arrest *Deutsche Rentenversicherung Bund*”)].
- 20 In casu is aan de tweede en derde voorwaarde voldaan omdat verzoekster in Oostenrijk in loondienst werkzaam was en zij ook op het tijdstip met ingang waarvan op grond van de Oostenrijkse wetgeving het tijdvak van kinderopvoeding voor haar eerste zoon in aanmerking is genomen (juli 1984) een werkzaamheid (zie artikel 11, lid 2, van verordening nr. 883/2004) uitoefende (zie arrest *Deutsche Rentenversicherung Bund*, punt 36).
- 21 Duidelijk is echter niet of aan de eerste van de genoemde voorwaarden is voldaan. Bij de verwijzende rechter rijst in dit verband de vraag naar de betekenis van het bepaalde in artikel 44, lid 2, eerste volzin, eerste zinsdeel, van verordening nr. 987/2009, namelijk dat door de op grond van titel II van verordening nr. 883/2004 bevoegde lidstaat geen kinderopvoedingstijdvak „in aanmerking wordt genomen”. Daaronder kan namelijk, enerzijds, worden verstaan dat dergelijke tijdvakken in deze lidstaat principieel al niet in aanmerking worden genomen omdat zijn wetgeving niet in tijdvakken van kinderopvoeding voorziet, of, anderzijds, dat zij in deze lidstaat in concreto niet in aanmerking worden genomen, omdat de betrokkene niet voldoet aan de voorwaarden die volgens de wetgeving van de lidstaat daarvoor gelden [zie de conclusie van advocaat-generaal Jääskinen in de zaak [REDACTED] (C-522/10, EU:C:2012:114, punt 67), alsmede de conclusie van advocaat-generaal Emiliou in de zaak *Pensionsversicherungsanstalt* (C-576/20, EU:C:2022:75, punten 83 en volgende)].

3. Tweede vraag

- 22 Volgens de rechtspraak van het Hof regelt artikel 44 van verordening nr. 987/2009 de inaanmerkingneming van tijdvakken van kinderopvoeding in het buitenland niet bij uitsluiting, zodat de verplichting om dergelijke tijdvakken in aanmerking te nemen tevens kan voortvloeien uit artikel 21 VWEU dan wel uit het in de arresten van 23 november 2002, Elsen (C-135/99, EU:C:2000:647; hierna: „arrest Elsen”), 7 februari 2002, [REDACTED] (C-28/00, EU:C:2002:82; hierna: „arrest [REDACTED]” en 19 juli 2012, [REDACTED] (C-522/10, EU:C:2012:475; hierna: „arrest [REDACTED]” ontwikkelde criterium van de „voldoende nauwe band” [arrest Deutsche Rentenversicherung Bund, punt 44, en arrest van 7 juli 2022, Pensionsversicherungsanstalt (C-576/20, EU:C:2022:525, punt 62; hierna: „arrest Pensionsversicherungsanstalt”)]. Op basis daarvan verplicht artikel 21 VWEU een lidstaat (A) om de door de betrokken persoon in een andere lidstaat (B) vervulde tijdvakken van kinderopvoeding in aanmerking te nemen wanneer vaststaat dat er een „voldoende nauwe band” bestaat tussen deze tijdvakken van kinderopvoeding en de tijdvakken van verzekering die deze persoon heeft vervuld wegens de uitoefening van een beroepsactiviteit in die eerste lidstaat (A) (arrest Deutsche Rentenversicherung Bund, punt 46).
- 23 Een „voldoende nauwe band” bestaat volgens de arresten Deutsche Rentenversicherung Bund en Pensionsversicherungsanstalt in ieder geval wanneer de betrokkene uitsluitend in één en dezelfde lidstaat (A) heeft gewerkt en premies heeft betaald, dan wel uitsluitend tijdvakken van verzekering uit hoofde van tijdvakken van opleiding of van beroepsactiviteit heeft vervuld en dit zowel voor als na zijn verhuizing naar een andere lidstaat (B) waar de tijdvakken van kinderopvoeding zijn vervuld. Ook in de arresten Elsen (punt 26), [REDACTED] (punten 28 en 32), en [REDACTED] (punt 35), is benadrukt dat de betrokkenen uitsluitend in de (oorspronkelijk bevoegde) lidstaat (A) hebben gewerkt en premies hebben betaald. Zoals advocaat-generaal Emiliou in zijn conclusie in de zaak Deutsche Rentenversicherung Bund (C-283/21, EU:C:2023:736, punt 53) nadrukkelijk stelt, is deze factor op zich echter in geen van de arresten als doorslaggevend aangemerkt.
- 24 Alleen hiervan uit te gaan lijkt ook in strijd met artikel 21 VWEU, omdat de betrokkene, die verhuist van de ene lidstaat (A) naar een andere lidstaat (B) en zich daar uitsluitend aan de opvoeding van zijn kinderen wijdt, vervolgens niet in een derde land (C), maar alleen in de oorspronkelijke lidstaat (A) werkzaamheden, al dan niet in loondienst, zou mogen uitoefenen, om te bereiken dat de tijdvakken van kinderopvoeding op grond van wetgeving van die lidstaat in aanmerking worden genomen. Volgens de verwijzende rechter zou dat het recht van vrij verkeer kunnen aantasten, omdat de betrokkene daardoor ervan zou kunnen worden weerhouden om van dit recht gebruik te maken.
- 25 Dit gevolg zou bijvoorbeeld worden vermeden door het bewijs van een „voldoende nauwe band” uitsluitend te baseren op het doorslaggevende criterium van de voorafgaand aan de kinderopvoeding in een andere lidstaat (B) vervulde

verzekeringstijden in lidstaat (A). De omstandigheid dat de betrokkene na het kinderopvoedingstijdvak in een andere lidstaat (B), in de oorspronkelijke lidstaat (A) al dan niet in loondienst weer een beroepsactiviteit uitoefent dan wel verzekeringstijdvakken vervult, zou in dit geval slechts een indicatie voor een „voldoende nauwe band” zijn, maar geen voorwaarde voor de aanname ervan (zie de conclusie van advocaat-generaal Emiliou, in de zaak Deutsche Rentenversicherung Bund (C-283/21, EU:C:2023:736, punten 68 en 69). Vanuit die veronderstelling zou de omstandigheid dat verzoekster na het tijdvak van kinderopvoeding in België ongeveer 20 jaar in Duitsland werkzaam was en pas daarna weer terugkeerde naar Oostenrijk, niet relevant zijn voor het bewijs van een „voldoende nauwe band” met de in Oostenrijk vervulde verzekeringstijdvakken.

- 26 Wanneer daarentegen verzoeksters beroepsactiviteit in een derde lidstaat (C), in casu Duitsland, wordt beschouwd als een omstandigheid die principieel in de weg staat aan de inaanmerkingneming, rijst de vraag hoe lang de beroepsactiviteit, al dan niet loondienst, aldaar moet zijn uitgeoefend, opdat de „voldoende nauwe band” met lidstaat (A), in casu Oostenrijk, wordt onderbroken [zie dienaangaande en over andere problemen Spiegel, *Zeiten der Kindererziehung in einem anderen Mitgliedstaat – eine Herausforderung für die Praxis*, DRdA 2023/2 (punt 4.1.)].
- 27 Aangezien de verplichting tot inaanmerkingneming op grond van een „voldoende nauwe band” ook kan bestaan wanneer het kind na de verhuizing naar een andere lidstaat is geboren (zie de arresten [REDACTED] punt 16; Pensionsversicherungsanstalt, punt 19, en Deutsche Rentenversicherung Bund, punten 19 en 20), rijst de vraag naar de uitlegging van artikel 21 VWEU ten aanzien van zowel de (in België geboren) tweede zoon van verzoekster (optie **a.**) als ook – afhankelijk van het antwoord op de eerste vraag – ten aanzien van haar eerste zoon (optie **b.**).

VII. Schorsing van de procedure

- 28 [OMISSIS] [nationale rechtsgrondslag]

[OMISSIS]

Wenen, 11 februari 2025

[OMISSIS]